

درس شانزدهم

«وقتی بوعلی کودک بود»

آموختنی‌ها

- ۱ آشنایی با دانشمند بزرگ ایرانی «ابوعلی سینا»
- ۲ تفاوت خوب دیدن و نگاه کردن
- ۳ آشنایی با محمد تقی بهار ملقب به ملک الشعرا
- ۴ مهارت ساده‌نویسی برخی از جملات
- ۵ درک تفاوت خوب دیدن و خوب نگاه کردن
- ۶ تشخیص شخصیت‌ها، پیام و زمان رخداد داستان

جعبه‌ی کلمات

کلمات مترادف

یأس: ناامیدی

ابرام: .....

نذر کردن: .....

کزان: که از آن

افسرده: .....

سنگ خارا (سنگ خاره): نوعی سنگ. سنگ سخت

شکرانه: کاری که برای سپاس انجام شود.

کلمات متضاد

پرسش $\neq$ .....

آغاز $\neq$ .....

کلمات هم خانواده

نذر، .....

حیرت، .....

قربانی، .....

ماهر، .....

سخت سر: .....

نجنیدم: .....

کلوید: .....

سپیده دم: .....

گرم کرده: .....

ناید: نمی آید

بالین: .....

بهبودی: .....

گرت: اگر تو

ماهر: .....

فراوان $\neq$ .....

سهل $\neq$ .....

اشک $\neq$ .....

نیک بخت $\neq$ .....

طیب، .....

شکر، .....

اگر خواندن با درک و فهمیدن مطلب همراه باشد، می‌تواند دروازه‌ای از دانایی را بر ما بگشاید و همین باعث می‌شود تا ما با یافتن آگاهی بیشتر و علم و دانایی افزون، در کارهایمان موفق‌تر شویم. افراد بزرگی مثل بوعلی سینا، از همان کودکی که کتاب یا قرآن می‌خواندند تا معنی کلمات و واژه‌ها را نمی‌فهمیدند، آن را کنار نمی‌گذاشتند. به همین دلیل پیشرفت و جهش حیرت‌آوری در سنین پایین داشتند. اگر می‌خواهیم پیشرفت کنیم و به درجات بالای علمی برسیم، باید با تأمل و صبر درس بخوانیم.

بخوان و بدان

درنا: برنا! اون لانه‌ی پرنده، روی درخت گوشه‌ی حیاط خیلی قشنگ است! من کنارش عکس گرفتم.

برنا: کدوم لانه‌ی پرنده؟ من که صبح تا شب تو حیاط هستم، چرا ندیدم!

درنا: به خوب نکته‌ای اشاره کردی. تو **خوب ندیدی**، فقط **نگاه کردی!**

«خوب دیدن» گام مهمی برای رسیدن به دانایی است، چون با خوب دیدن، دقیق‌تر و کامل‌تر می‌بینیم و درک و فهم بهتری نسبت به آفرینش خدای بزرگ پیدا می‌کنیم.

نگاه کردن، امری غیر ارادی می‌باشد. مانند: (چشم‌انمان را باز کردن پلک زدن) ولی خوب دیدن به اطراف امری است که به صورت ارادی و با دقت و انتخاب خودمان انجام می‌شود. مانند: (خرید کتاب، کیف، لباس دلخواه)

دانشمندان واقعی کسانی هستند و بوده‌اند که از کنار پدیده‌ها بی‌تفاوت نگذشته‌اند.

املا دان

یکی از راه‌های تقویت املا، استفاده از حافظه کوتاه مدت است. به این ترتیب چند بار متن درس را با سرعت بخوانید و بعد در هر مرحله، واژه‌هایی که از درس در خاطرت مانده را یادداشت کنید.

حال شما سه مرتبه متن درس را بخوان و در هر مرحله کلماتی که در خاطرت مانده را یادداشت کن. (نکته: توجه شود کلمات در سری دوم و در سری سوم تکراری با مراحل قبل نباشند.)

الف: کلمات در سری اول: .....

ب: کلمات در سری دوم: .....

پ: کلمات در سری سوم: .....

تمرین

۱ هر کلمه را به طبقه‌ی مخصوص آن وصل کن.

۱

مترادف

متضاد

هم‌خانواده

اجسام

چهره‌اندیشی

اول

تدبیر

جسم

آخر

۲ درستی و نادرستی جملات زیر را مشخص کرده و در صورت نادرستی، درست آن‌ها را بنویس.

الف: عبدا... می‌خواست حسین را به خارج بفرستند.

ب: چشمه با ناامیدی راه خود را عوض کرد.

پ: چشمه آرام و سنگ سخت بود.

ت: محمد تقی بهار، همان ملک‌الشعرا است.

۲ متن زیر را با «تا، اما، و، که» کامل کن.

«مرضیه دختری بود ..... در کلاس پنجم درس می خواند. تا می توانست تلاش می کرد،
..... نمی توانست نمره های عالی بگیرد. .... اینکه معلم او را راهنمایی کرد .....
طریقه ی درست مطالعه کردن را به او آموخت.»

۴ با توجه به آموزش های درس، جملات زیر را کامل کن.

الف: با دقت در آفرینش خدا و خوب دیدن، ..... بهتری نسبت به آفرینش پیدا می کنیم.

ب: پس از درک محتوا و ارتباط میان اجزای تصویر، ..... آن را مشخص می کنیم.

با توجه به شعر چشمه و سنگ، کلمه‌های خواسته شده را از جدول پیدا کن و بنویس.

الف: هم‌معنی کلمه‌های (ناامیدی، آسان، ابرام)

ب: کوتاه نشده‌ی کلمات (رهی، کز، گرت، استاد)

					ف	ا	
	س	ر	ا	ظ	ش	ی	
	ک	ت	ص	ع	ق	م	س
ی	ه	ا	ر	س	ا	ی	ت
	ا	ب	ا	ه	گ	ق	ا
	ز	گ	ر	ل	ر	غ	د
	ن	ک			ت	ن	
					و		

جمله‌های زیر را بخوان و با توجه به مفهوم، علامت بزن.

نگاه کردن

خوب دیدن

الف: دیروز فیلم درست کردن کیک اسفنجی را دیدم.

ب: معلم از پنجره رفتار بچه‌ها نسبت به هم را نگاه می‌کرد.

پ: معلم روی پله‌ها نشسته بود و به من نگاه می‌کرد.

ت: حسین با تلسکوپ ستاره‌ها را می‌دید.

شعر چشمه و سنگ، چند بیت است؟ ..... بیت‌های زوج شعر را بنویس.

.....

.....

.....

۸

با کلمه‌ی «بی‌انصافی، دو جمله‌ی متفاوت بنویس. (پرسشی، تعجبی)

پرسشی:

تعجبی:

۹

هر یک از واژه‌های زیر به چه معناست؟

الف: اندک‌اندک یعنی :

ب: دم‌به‌دم یعنی :

به تصاویر زیر با دقت نگاه کن. مطالبی که از آنها برداشت کردی را در سه بخش زیر بنویس.

مقدمه	<p>.....</p> <p>.....</p>
توضیح	<p>.....</p> <p>.....</p>
نتیجه	<p>.....</p>

۱۱ با توجه به متن درس ،وقتی بوعلی کودک بود، پاسخ بده.

شخصیت اصلی داستان:

شخصیتهای فرعی:

زمان رخدادهای داستان:

پیام داستان:

با توجه به سؤالات داده شده، گزینه‌ی مناسب را مشخص کن.

الف: خوب دیدن، خوب گوش کردن و خوب فکر کردن، ..... است.

- (۱) درک و فهم (۲) فهمیدن (۳) مشاهده‌ی خوب (۴) سرآغاز دانایی

ب: در جمله‌ی زیر، منظور از کلمه‌ی مشخص شده چیست؟

«اشک شوق از دیدگان سناره، فروریخت،

- (۱) ستاره‌ی زهره (۲) طبیب (۳) مادر حسین (۴) چراغ روشن

پ: «راه‌های دست‌یابی به شناخت و آگاهی، در کدام گزینه آمده است؟

- (۱) شعر و شاعری (۲) علم و تجربه (۳) تفکر و اندیشه (۴) لطف و محبت

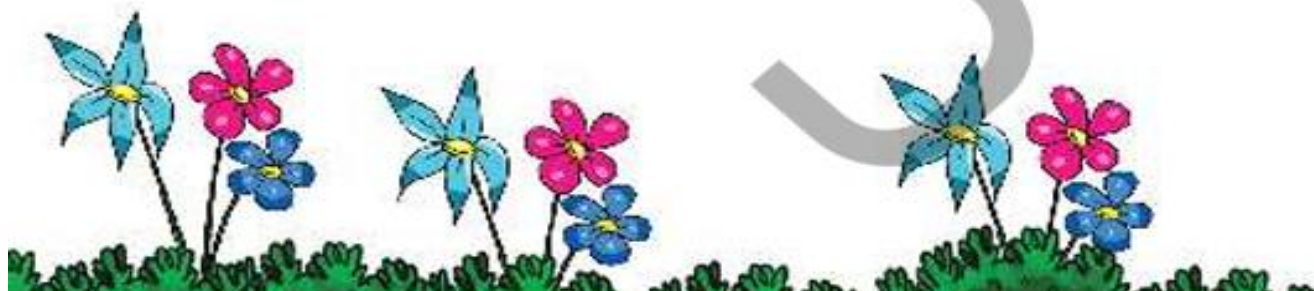
ت: کدام کلمه‌ی زیر با «گذار» کلمه‌ی معناداری می‌سازد؟

- (۱) بنیان (۲) خدمت (۳) نماز (۴) سپاس

ث: معنای عبارت‌های «قرار از کف دادن» و «سر و کله زدن» به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- (۱) فقیر شدن - دعوا (۲) بی‌تابی - بحث کردن

- (۳) شادمان گشتن - شاخ و شانہ کشیدن (۴) آرامش یافتن - درگیر شدن

من دوستی دارم که همیشه از او به عنوان بهترین دانش آموز یاد می‌شود. هر کجا می‌رود می‌تواند نظر همه را جلب کند او بسیار مؤدب و خوش رو است. او می‌گوید: «با دقت درس می‌خوانم، هر شب چند صفحه مطالعه می‌کنم و به راهنمایی‌های معلم و پدر و مادر عمل می‌کنم. این رمز موفقیت من است.»

الف: «نظر همه را جلب می‌کند، یعنی چه؟»

ب: آیا موفقیت دوست من، رمز دیگری هم می‌تواند داشته باشد؟

پ: در کدام جمله «رفتار دوست من»، آمده است؟ بنویس.

ت: برنامه‌ی درس خواندن شما چگونه است؟

وقتی بوعلی کودک بود ▶ درس شانزدهم

محمد تقی بهار

محمد تقی بهار ملقب به ملک الشعرا، شاعر، نویسنده،

روزنامه نگار و محقق معاصر در سال ۱۲۶۳ در مشهد

زاده شد. بهار در چهار سالگی به مکتب رفت و در شش

سالگی فارسی و قرآن را می خواند و از هفت سالگی نزد پدر شاهنامه را آموخت و اولین شعر

خود را در همین دوره سرود. او دنباله‌ی کار شاعری را گرفت و تحصیلات ادبی خود را با وجود

مشکلاتی که داشت ادامه داد و در همان سال‌ها لقب ملک الشعرا را از مظفرالدین شاه دریافت کرد. بهار سرانجام در سال

۱۳۳۰ در اثر بیماری در گذشت. از جمله آثار او: دیوان اشعار و تاریخ سیستان را می توان نام برد.

پخوان و پشته‌ها